

Universiteit Leiden

SSL

Stichting Studiebegeleiding Leiden

Examenprogramma

CKV2 havo

Zie voor de perfecte voorbereiding ook
www.examencursus.com en www.alleexamens.nl.

Examenprogramma culturele en kunstzinnige vorming 2 h.a.v.o.

1 Het eindexamen

Het eindexamen bestaat uit het centraal examen.

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

- Domein A Vaardigheden en benaderingswijzen;
- Domein B Invalshoeken voor reflectie;
- Domein C Onderwerpen.

Het eindcijfer van de combinatie van deelvakken CKV 2,3 is het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het centraal examen CKV 2 en voor het schoolexamen CKV 3.

1.1 Het centraal examen

Het centraal examen heeft betrekking op de domeinen B en C in combinatie met de vaardigheden en benaderingswijzen uit domein A.

Van domein C komen aan de orde:

- a. de subdomeinen Cultuur van het moderne in de eerste helft van de twintigste eeuw en Massacultuur in de tweede helft van de twintigste eeuw;
- b. een van de overige subdomeinen, door of in opdracht van de minister bekend gemaakt.

Het centraal examen wordt afgenomen in een zitting van 3 uur.

2 De examenstof

Domein A: Vaardigheden en benaderingswijzen

De kandidaat kan

- 1 de belangrijkste termen en begrippen hanteren uit de kunstdisciplines beeldende vormgeving, dans, drama en muziek die voorwaardelijk zijn voor adequate receptie en reflectie, alsmede die welke noodzakelijk zijn voor een goed begrip van verbanden tussen kunst en cultuur.
- 2 informatie over kunst en cultuur herkennen, benoemen en toepassen om verbanden aan te geven.
- 3 bij het reflecteren bronnenmateriaal op een adequate wijze hanteren.

Domein B: Invalshoeken voor reflectie

Subdomein: Kunst en religie, levensbeschouwing

De kandidaat kan

- 4 beschrijven met welke visies, doelen en middelen de kunsten religieuze en/of levensbeschouwelijke uitgangspunten vertolken.
- 5 de in de verschillende kunstdisciplines meest voorkomende civiele, mythologische en religieuze onderwerpen en genres herkennen en deze in verband brengen met bovengenoemde visies en doelen.

Subdomein: Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht

De kandidaat kan

- 6 de positie van de kunstenaar beschrijven in relatie tot vraag en aanbod in het kunstbedrijf en in de historische context.
- 7 de functies en doelstellingen van kunst in dienst van politieke ideeën in relatie tot de historische context beschrijven en de meest kenmerkende middelen aangeven.
- 8 aangeven welke inhoud (boodschap, propaganda, verzet) hierbij uitgedrukt wordt.

Beschikbaar gesteld door de Universiteit Leiden en Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL). Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie ook www.examencursus.com.

Subdomein: Kunst en vermaak

De kandidaat kan

9 aangeven hoe vorm en inhoud bepaald worden door de vermaaksfuncties van kunst in relatie tot het daarbij betrokken publiek en de historische context.

Subdomein: Kunst, wetenschap en techniek

De kandidaat kan

10 met voorbeelden aangeven hoe kunst en wetenschap/techniek op elkaar inwerken.

Subdomein: Kunst intercultureel

De kandidaat kan

11 de invloed herkennen en beschrijven die andere culturen hebben op de Westerse kunst en deze plaatsen in de cultuurhistorische context.

12 de betekenis beschrijven van voorbeelden van wederzijdse culturele beïnvloeding.

Domein C: Onderwerpen

Subdomein: Cultuur van de kerk in de elfde tot en met veertiende eeuw

De kandidaat kan

13 de eindtermen van domein A en B toepassen op de volgende onderwerpen:

- kerken met bijbehorende beeldende kunstproducten;
- religieus drama in en buiten de kerk;
- kerkmuziek: ontwikkeling in relatie tot het Gregoriaans; meerstemmige mis, motet;
- verzamelingen: kerkschatten.

Subdomein: Hofcultuur in de zestiende en zeventiende eeuw

De kandidaat kan

14 de eindtermen van domein A en B toepassen op de volgende onderwerpen:

- paleizen, villa's, tuinen;
- commedia dell'arte, komedie/tragedie, hofmuziek, opera, comédie-ballet, hofdans, hofballet, hof van Mantua,

Monteverdi;

- Versailles: tuinen, exterieur, interieur en wandtapijten (Lodewijk XIV);
- vorstelijke verzamelingen.

Subdomein: Burgerlijke cultuur van Nederland in de zeventiende eeuw

De kandidaat kan

15 de eindtermen van domein A en B toepassen op het volgende onderwerp:

- stadhuis/paleis op de Dam.

Subdomein: Cultuur van romantiek en realisme in de negentiende eeuw

De kandidaat kan

16 de eindtermen van domein A en B toepassen op de volgende onderwerpen:

- liederencyclus; opera; Wagner, Bayreuth, Gesamtkunstwerk;
- melodrama;
- fotografie en het streven naar realiteit;
- ballet;
- werelttentoonstellingen;
- openbare concertzalen (Concertgebouw);
- verzamelingen: op verschillend gebied; staatscollecties (Louvre, British Museum, Rijksmuseum);

privécollecties.

Subdomein: Cultuur van het moderne in de eerste helft van de twintigste eeuw

Beschikbaar gesteld door de Universiteit Leiden en Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL). Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie ook www.examencursus.com.

De kandidaat kan

17 de eindtermen van domein A en B toepassen op de volgende onderwerpen:

- architectuur - systeembouw, vorm en functionaliteit;
- futurisme;
- Schönberg in verband met expressionisme en seriële muziek; Strawinsky in verband met 'Ballets Russes' en antiromantische tendensen; Satie;
- naar abstractie in de beeldende kunst (Picasso, Matisse, Kandinsky, Kirchner, Mondriaan, Brancusi, Gabo);
- 'Parade', 'Ballets Russes'; kostuumontwerpen van Popova, Stepanova;
- expressionistische dans;
- jazz;
- film/theater en verwerping van 'realisme' (Eisenstein, Brecht);
- verzamelingen: collectie museum Kröller-Müller, volkenkundige musea, volksmuziek (Bartok).

Subdomein: Massacultuur in de tweede helft van de twintigste eeuw

De kandidaat kan

18 de eindtermen van domein A en B toepassen op de volgende onderwerpen:

- Popart en massamedia;
- soaps, comedy, tv-drama, videoclip;
- musical;
- kleding in massacultuur en subculturen;
- popmuziek, filmmuziek, elektronische muziek, 'fusion';
- multidisciplinaire kunst;
- postmodernistische kunst in relatie tot massacultuur;
- verzamelingen: Centre Pompidou, Groninger museum.

Aanhangsel bij het examenprogramma culturele en kunstzinnige vorming 2 h.a.v.o.

Domein B

Eindterm 5

Onder 'civiele onderwerpen en genres' worden de onderwerpen en genres verstaan die ontleend zijn aan het leven van alledag, burgerlijke moraal, historische bronnen. Dit ter onderscheiding van mythologische of religieuze bronnen.

Domein C

Subdomein: Cultuur van de kerk in de elfde tot en met veertiende eeuw

Kunst en religie, levensbeschouwing

- Visies op geschiedenis: heilsgeschiedenis (Bijbel) 'begin en eind bekend'.
- Items: schepping; zondeval; geboorte, leven, sterven en opstanding van Christus; laatste oordeel; Maria.

Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht

- Opleiding: leren in werk-/bouwplaats, klooster-/kathedraalscholen (muziek).
- Kunst als ambacht: meester-gezel relatie; beginnende gilde-organisatie.
- Ontstaan en ontwikkeling van muziek- en van dansnotatie.
- Opdrachtgevers: kerk, adel, gilden.
- Organisatie samenleving: feodaal systeem, opkomst stad.
- Verzamelingen: kerkschatten, onder andere relieken, boek (muzieknotatie).

Kunst en vermaak

- Liturgisch drama, met inbegrip van kluchtige elementen.

Kunst, wetenschap en techniek

- Samenhang kennis, geschiedenis, moraal en geloof (encyclopedisch geheel).
- Ontstaan meerstemmigheid.

Beschikbaar gesteld door de Universiteit Leiden en Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL). Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie ook www.examencursus.com.

- Technische ontwikkeling: skeletbouw.

Kunst intercultureel

- Kruistochten en contacten met Arabieren (hoog beschavingspeil van Arabieren).

Subdomein: Hofcultuur in de zestiende en zeventiende eeuw

Kunst en religie, levensbeschouwing

- Visies op geschiedenis: christelijke heilsgeschiedenis, mythologische en historische visies op geschiedenis via scheppingsverhalen uit de oudheid en via klassieke historieschrijvers. Pogingen om - allegorisch - deze twee werelden te verbinden.
- Items:
 - oudheid, klassieke mythologie: liefde van de goden;
 - humanisme: portretten en individualisering.
- Aandachtspunten: Ovidius ('Metamorfosen: Apollo en Daphne, Danaë, Orpheus'); Lodewijk XIV als Apollo, zonnegod, Alexander de Grote, keizer Augustus.

Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht

- Ontworsteling aan 'ambacht'; naar 'artes liberales', ook theoretische kennis. Naast 'vrije ondernemer' toch grootste status als 'hofkunstenaar'.
- Opleiding: onder Lodewijk XIV zeer gecentraliseerd in 'academies'.
- Opdrachtgevers: naast het hof ook kerkvorsten, patronage.
- Organisatie samenleving: streven van vorsten naar sterkere, centrale macht, ook economisch.
- Verzamelingen: vorsten verzamelen oudheden en eigentijdse kunst status van de vorst.

Kunst en vermaak

- Thema's zoals liefdes der goden hebben ook een vermaaksfunctie.
- Monodie, specifiek instrumentale muziek.
- Villa's als 'lustoorden'.
- Spelletjes en fonteinen in tuinen.
- Theaterspektakel, opera (Lully, Molière).
- Hofdans, hofballet en danssuite (gestileerde dansen en muziek).

Kunst, wetenschap en techniek

- Optica, perspectief, anatomie, landmeten, cartografie.
- Onderzoek van werkelijkheid.
- Samenhangend, steeds 'mechanischer' wereld (machinerieën).
- Aandachtspunten: Leonardo.

Kunst intercultureel

- Ontdekkingsreizen.
- Aandachtspunten: Lully 'Le Bourgeois gentilhomme'.

Subdomein: Burgerlijke cultuur van Nederland in de zeventiende eeuw

Kunst en religie, levensbeschouwing

- Visies op geschiedenis: religieus én wereldlijk.
- Diversiteit van christelijke geloofsovertuigingen.
- Items: in stadhuis op de Dam - opstand tegen Spanje parallel aan opstand Bataven tegen Romeinen; diverse - moralistische- genres.

Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht

- Opleiding: ateliers; reizen naar Rome; niet centralistisch steden/regio's. Onderscheid tussen 'ambachtsman' en 'geleerde kunstenaar'. 'Studie' oudheid belangrijk.
- Opdrachtgevers: vrije markt, gedeeltelijk beschermd door de overheid, corporatieve opdrachten (stadsbesturen, regenten); individuele opdrachtgevers.

- Organisatie samenleving: de Republiek zoekt zijn plaats tussen grootmachten (17e eeuw); Amsterdam 'centrum wereldhandel'.

Subdomein: Cultuur van romantiek en realisme in de negentiende eeuw

Kunst en religie, levensbeschouwing

- Visies op geschiedenis: een voortgaand, lineair proces (met verschillende uitkomsten).
- Items: het specifieke én het universele: geschiedenis van het eigen nationale verleden en mythologie (b.v. Germaanse mythologie), de eigen wortels én 'geschiedenis van de mensheid' (universeel) al dan niet fictieve historische personen; 'human affairs', fantasiewereld; natuur.

Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht

- Opleiding: toneel-, dans-, kunstacademies en conservatoria; kunstenaars gaan ook zelf op zoek naar leermeesters (historische voorbeelden of 'de natuur zelf').
- Opdrachtgevers: de markt verschillende belangen en motieven, en de staat koopt kunst.
- Organisatie samenleving: nationaal bewustzijn; naties, staat - burgers streven naar vrije wereldhandel; concurrentie.
- Verzamelingen: systematiseren van collecties naar soort en naar tijd/plaats. Verzamelingen ook gekoppeld aan prestige van een staat.

Kunst en vermaak

- Musea/tentoonstellingen ter lering en vermaak.
- Liederencyclus, wals, operette, romantisch ballet, vaudeville-theater.
- Salons, openbare concertzalen, schouwburgen en operahuizen ook als plaatsen van sociaal gebeuren; wisselwerking tussen kunst en groter publiek.

Kunst, wetenschap en techniek

- Opkomst muziekwetenschap en kunstgeschiedenis.
- Specialisatie wetenschappen, ook in zekere zin specialisatie in de kunsten; tegelijkertijd behoefte bij elkaar te komen in Gesamtkunstwerk; ballet: losmaken uit de opera.
- Samenwerking met ingenieurs: ijzer/glas constructies.
- Toename reproductiemogelijkheden.
- Gaslicht en elektriciteit in het theater; meer realistisch spektakel.
- Fotografie.
- Verwetenschappelijking van het verzamelen.
- Aandachtspunten: Crystal Palace, Eiffeltoren.

Kunst intercultureel

- Effecten van kolonialisme en werelddentoonstellingen.
- Kennis van de wereld vergroot door fotografie (etnografische foto's, reisfoto's).
- Aandachtspunten: Debussy, Petipa, Van Gogh.

Subdomein: Cultuur van het moderne in de eerste helft van de twintigste eeuw

Kunst en religie, levensbeschouwing

- Visies op geschiedenis: breuk met het verleden.
- Utopieën van nieuwe tijd: kunst is baanbreker voor die nieuwe tijd; kunst wil maatschappij veranderen.
- Kunst heeft op zich geestelijke waarde (democratisering van de kunst als gedachte), zeker abstractie, en universele betekenis (heeft geen verhalen, verwijzingen nodig).
- Items: zijn ondergeschikt aan vormgeving en onderzoek.

Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht

- Opleiding: andere dan traditionele academies zijn nodig met een onderzoekende, experimentele houding (Bauhaus); zelfstandige gezelschappen (dans, drama, muziek), als club of gegroepeerd rond een persoonlijkheid.
- Opdrachtgevers: betrokken, stimulerende individuen.

- Maatschappelijke organisatie: 'breukvlak': oude en nieuwe maatschappelijke vormen botsen; nationalisme versus internationalisme; socialisme.
- Verzamelingen: kunstgalerieën; individuen, naar eigen smaak (de staat verzamelt oude kunst).

Kunst en vermaak

- Film als amusement, theatershows.
- Amusementsideeën van muziek (Satie e.a.).

Kunst, wetenschap en techniek

- Kunst probeert de werkwijze van wetenschap te hanteren: grondslagenonderzoek; muzikale bronnen (partituren); kunst als 'laboratorium' (Bauhaus); onderzoek nieuwe materialen en hun eigenschappen; uitbreiding begrip klankkleur.

Kunst intercultureel

- Onderzoek volksmuziek (Bartok).
- Maskers en beelden uit Afrika en Oceanië.
- Jazz.
- Niet-Europese invloeden op Picasso, Matisse en Kirchner.
- Exotische aspecten van 'Ballets Russes'.
- Theater: oosterse invloeden.

Subdomein: Massacultuur in de tweede helft van de twintigste eeuw

Kunst en religie, levensbeschouwing

- Visies op geschiedenis: fragmentarisch; opgeven van vooruitgangsidee; richtinggevende ideologieën zijn er niet (postmodernisme, Jencks); consumeren, vermaakt worden.
- Grote verscheidenheid in levensbeschouwingen waaronder relativisme, cynisme, 'no illusion' (punk), hedonisme.
- Veelheid van betekenissen door citaten en fragmenten; realiteiten; eigen fantasieën (Eco).
- Items: 'verleidelijke' massaproducten; rollen die mensen spelen, 'sterren'; seks en geweld; (nep-)sentimentele beelden; geënceneerde beelden.

Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht

- Opleiding: vrij individualistische, eclecticische leerroute.
- Opdrachtgevers:
 - voor zogenaamde hoge cultuur subsidies en sponsors;
 - massacultuur marktmechanismen.
- Het spanningsveld tussen 'hoge' en 'lage' kunst.
- Sterrendom.
- Maatschappelijke organisatie: globalisering; sterke individualisering (pluralisme, subculturen).
- Verzamelingen: behalve eigen smaak, inspelen op actualiteit; kunst als handel en investering.

Kunst en vermaak

- Hollywoodfilms, tv, reclame, stripverhalen, posters, megatentoonstellingen en manifestaties.
- Popmuziek, soaps, videoclip, musicals.
- Kleding.

Kunst, wetenschap en techniek

- Reproduceerbaarheid.
- Computertechnieken en elektronische kunst.
- Audiovisuele media.
- Simulaties.
- Virtual reality.

Kunst intercultureel

- (Stijl)citaten uit verschillende culturen, c.q. subculturen.
- Fusion, samensmelting.
- Wereldwijd opereren van kunstenaars.
- Maatstaven voor kunst: westers versus cultuurrelativisme.

- Kunst van allochtonen; wereldmuziek.